

EEN BOEK DAT LAAT ZIEN WAT HET TUCHTRECHT MET JE KAN DOEN

Ver슬lagen door het tuchtrecht

GETTY IMAGES

Na dertig jaar werken zonder klachten, moest psycholoog Martin Appelo opeens twee keer voor de tuchtrechter verschijnen. De gevolgen waren heftiger dan hij had gedacht. Het motiveerde hem om een boek te schrijven over zijn eigen ervaringen met het tuchtrecht en die van acht andere zorgverleners. Uit dit boek, *Verlagen door het tuchtrecht*, hieronder het (ingekorte) verhaal van orthopeed Ivo Buchholz.

Orthopedie vind ik het mooiste vak dat er is, en orthopedie bij kinderen is het interessantste en dankbaarste werk dat ik ken. Een passie waar ik helemaal voor ga en waarin ik ontzettend veel tijd steek. Of nee ... dat wás het, tot er een klacht over mij werd ingediend. Nu doe ik ander werk en zie ik geen kinderen meer. Niet omdat het niet meer mag, maar omdat ik de druk niet meer wil.

Casus De patiënte komt op tienjarige leeftijd bij mij in behandeling in verband met een lichte mate van verkromming van de rug. Dit noemen we een scoliose. Onderzoek wijst uit dat het niet om een structureel, maar om een idiopathisch probleem gaat. Dat wil zeggen dat de verkromming niet wordt veroorzaakt door verkeerde aanleg van de wervels, maar door een onbekend probleem waarvoor de geneeskunde geen verklaring kent. Omdat deze afwijking in een beperkt aantal gevallen progressief is, besluit ik conform de richtlijn patiënte intensief te volgen. Dit impliceert onder meer dat er elke vier tot zes maanden röntgenfoto's worden gemaakt.

Het beeld is de eerste tijd stabiel, maar twee jaar later is er vrij plotseling een forse verergering van de verkromming te zien. Hierop verwijs ik haar naar een specialistisch centrum. Daar wordt ze door een collega onderzocht en er wordt een operatie-indicatie gesteld. Hiervoor zijn wachtlijsten, maar dit vinden de specialisten van het centrum geen probleem. Er is namelijk geen acute noodzaak tot opereren. De ouders van de patiënte denken hier echter anders over en wijken uit naar het buitenland. Hier raken ze verzeild in het alternatieve circuit.

Klacht Een aantal maanden nadat ik de patiënte naar het specialistisch centrum heb verwezen, spreekt de klachtenfunctionaris van het ziekenhuis waar ik werk mij aan. De

vader van de patiënte zou mij vlak na de verwijzing een brief hebben geschreven met daarin het verwijt dat ik de aandoening te lang op zijn beloop heb gelaten. De geïndiceerde operatie zou niet nodig zijn geweest als ik beter had opgelet en eerder had ingegrepen. Deze mening zou ook zijn geëntificeerd door behandelaren in het alternatieve circuit waarin de patiënte en haar ouders nu verkeren. Omdat ik niet op de brief reageerde, dient de vader nu een klacht tegen mij in bij het ziekenhuis. Ik reageer verbaasd. Ik ken de brief waarover het gaat helemaal niet. Misschien is hij ergens blijven liggen? Vervolgens zet ik de verbazing om in vastberadenheid. Ik laat de klachtenfunctionaris weten dat ik graag met meneer wil spreken en het probleem uit de wereld wil helpen. Er is immers niets verkeerd gegaan, en ik handelde zoals ik altijd doe in dit soort gevallen. Om na te gaan of de vader met mij in gesprek wil, neemt de klachtenfunctionaris vervolgens contact met hem op. De man geeft aan dat hij niet rechtstreeks met mij wil overleggen. Naar later blijkt heeft hij op dat moment ook al een klacht tegen mij ingediend bij het tuchtcollège. Dit dus zonder gebruik te maken van de mogelijkheid om het probleem mondeling met mij uit te praten. Ik heb naar zijn mening onprofessioneel en niet volgens de richtlijnen gehandeld. Een tijdje later ontvang ik de brief van het tuchtcollège met daarin de klacht. Even voel ik onzekerheid. Wat heb ik fout gedaan? Heb ik dan toch iets over het hoofd gezien? Wat had ik anders of beter moeten doen? Wat gaat er nu allemaal op me afkomen?

Procedure Na de eerste onzekerheid krijg ik mijn zelfvertrouwen terug. Ik doe dit werk met hart en ziel. Als het nodig is sta ik ook 's avonds en in het weekend voor mijn patiënten klaar, en zelfs in mijn vakantie ben ik in uitzon-

derlijke gevallen niet te beroerd om te komen kijken. Ook weet ik zeker dat ik volgens de richtlijnen handelde en dat ik het bij andere patiënten net zo gedaan zou hebben als bij dit meisje. De vader heeft dus echt geen punt. We gaan dit varkentje wel even wassen, denk ik daarom bij mezelf. Bovendien krijg je in dit werk wel vaker een (niet-officiële) klacht, die meestal berust op een misverstand, en die weet

We gaan
dit varkentje
wel even
wassen, denk
ik bij mezelf

ik altijd op te lossen met een goed gesprek. Meestal is de relatie met de patiënt daarna zelfs beter dan daarvoor. Ik vertrouw erop dat dit nu ook weer zo zal gaan. Ik probeer alsnog contact op te nemen met de ouders van de patiënte. Die blijken nu echter in scheiding te liggen. De moeder wil

niets met de zaak te maken hebben en verwijst mij naar haar aanstaande ex. De vader blijft vervolgens bij zijn standpunt dat hij alleen nog maar via het tuchtcollege met mij wil communiceren.

Ik duik vervolgens vol overgave in de klachtenprocedure door me in te lezen en de hele gang van zaken nog eens gedetailleerd op een rijtje te zetten. Perfectionistisch als ik ben, besteed ik hieraan gedurende het jaar dat de procedure in beslag neemt, naast mijn toch al drukke baan, veel tijd en energie. De brief met de klacht komt nu ook boven water. Deze was gescand en in het systeem geplaatst zonder dat ik hem vooraf heb gelezen. In de brief blijken overigens geen vragen te staan, maar vooral dreigende opmerkingen in de trant van: u draait op voor alle kosten als er iets misgaat met mijn dochter. De toon was dus eigenlijk al van meet af aan gezet door de vader.

Tijdens de zittingen blijkt vervolgens dat ik mijn werk goed heb gedaan. De door het college ingevlogen getuige-deskundige is het met mij eens. Op de door mij gevolgde procedure is weinig of niets aan te merken. De stappen die ik nam, zijn de juiste. Wat me wel opvalt, is de kille, afstandelijke en bijna vijandige sfeer die de leden van het college creëren. Ze wekken de indruk dat het vooral over 'schuld' en 'fouten' gaat, terwijl ze zich, zeker na het oordeel van de getuige-deskundige, toch zouden moeten realiseren dat het hier vooral gaat over de machteloosheid van een vader die het beste voor zijn kind wil. Het is dan ook niet de technische of inhoudelijke kant van de zaak die mij tijdens de procedure het meest dwarszit. Het zijn vooral de autoritaire houding en de aanmatigende toon van de leden van het tuchtcollege die me storen. Het lijkt wel of ze mij per se ergens op willen pakken. En dus vinden ze ook iets. Ik heb mijn bevindingen niet goed aan de huisarts van de patiënte gerapporteerd, en ook mijn eigen dossiervoering wordt als onvolledig gekwalificeerd. Hiervoor krijg ik uiteindelijk een waarschuwing. Dit verbaast mij. De klacht ging immers over het gevolgde beleid. Daar is niets op aan te merken, maar ik krijg een waarschuwing voor iets waarover de klacht niet ging. Des te navranter is het te horen dat het kind, dat ik de beste behandeling gaf, een enorme progressie van de scoliose blijkt te hebben door het uitblijven van de operatie en het blijven hangen in het alternatieve circuit. Mogen ouders dit dan wel doen? Bij mij komt de vraag op of het kind de juiste behandeling onthouden dan geen kindermishandeling is. Dat de vader zijn kind blootstelt aan het risico op blijvende schade is kennelijk niet relevant voor het college. Mijn advocaat is verbaasd over de uitspraak en geeft aan dat een hoger beroep veel kans van slagen heeft. Ik besluit echter om daarvan af te zien. Mijn vertrouwen in het college is weg. Gelijk hebben en gelijk krijgen zijn duidelijk twee verschillende zaken geworden. Bovendien heb ik er ook gewoon geen zin meer in. Het ontbreekt me aan de energie en ik wil ook niet het risico lopen dat de straf zwaarder wordt, bijvoorbeeld omdat

het college vindt dat ik weinig zelfinzicht toon omdat ik geen spijt betuig.

Gevolgen Hoewel ik regelmatig niet te genieten ben vanwege al het gedoe dat de tuchtzaak me oplevert, zijn er vooral praktische gevolgen. Ik steek er namelijk ontzettend veel tijd in. Gedurende het jaar dat de procedure loopt, maak ik er een echt project van. Ik lees alles wat los en vast zit over tuchtzaken, zoek artikelen die orthopedische richtlijnen ter discussie stellen, ik consulteer collega's en bereid de zittingen samen met een advocaat minutieus voor. Al met al ben ik er, vooral in het weekend, gemiddeld zeker een aantal uren per week mee bezig. In mijn hoofd overigens bijna continu.

Voor mijn partner is dit te veel. Zij had voor de tuchtzaak al veel moeite met het feit dat ik zo veel tijd in mijn werk (en dus te weinig in onze relatie) steek, nu wordt het haar helemaal te gortig. Onze relatie komt toenemend onder druk te staan. Ik ben ervan overtuigd dat mijn keuze om zo veel tijd aan de tuchtzaak te besteden er mede toe heeft bijgedragen dat we uiteindelijk uit elkaar zijn gegaan.

Nabeschouwing Kinderorthopedie is een apart vak. Je behandelt niet alleen de patiënt, maar krijgt er ook altijd de ouders bij. Zij willen het beste voor hun kind, het liefst zo snel mogelijk. Maar kinderorthopedie is ook een vak van veel afwachten, kijken wat het natuurlijk beloop is en je handen op de rug houden. Als dit goed gaat, zijn de ouders tevreden. Maar als het niet goed gaat en het kind van de standaardontwikkeling afwijkt, zodat er alsnog moet wor-

den ingegrepen, krijgen ouders het vaak moeilijk. 'Hebben we niet te lang gewacht?' en 'Konden we erger voorkomen door eerder te opereren?' zijn dan begrijpelijke en veelgestelde vragen. Vrijwel altijd zijn die met een goed gesprek te beantwoorden (...). Ik ben ervan overtuigd dat een goed gesprek onder begeleiding van een professionele bemiddelaar ook in het geval van

Ze behandelden mij alsof ik van een andere planeet kwam

deze casus tot een voor beide partijen bevredigende oplossing had kunnen leiden. Dit had mij ontzettend veel tijd en ook stress gescheeld. Waar ik achteraf gezien ook last van heb, is de manier waarop de leden van het tuchtcollege met mij omgingen. Het zijn voor een belangrijk deel beroeps-genoten, maar ze behandelden mij alsof ik van een andere planeet kwam. 'Zij', de goeden, moesten 'mij', de kwade, aanpakken. En ik moest daarbij vooral mijn plaats weten. Hun houding was denigrerend, volledig gespeend van het

besef dat teleurgestelde ouders zich mogelijk ook op een arts afreageren. Deze houding stelde mij enorm teleur en was ook totaal niet nodig om de zaak tot een goed einde te brengen. Het tuchtcollege is er om wantoestanden aan te pakken, en dat moet ook gebeuren. Maar het was hun echt heel snel duidelijk dat het in dit geval niet om een wantoestand ging. Mediation was hier op z'n plek geweest. Toch bleven ze arrogant met mij omgaan en zochten ze net zo lang tot ze een stok hadden gevonden om me mee te slaan. Dat schaadt mijn vertrouwen in het rechtssysteem. Als ik nu terugkijk, realiseer ik me dat mijn manier van werken door deze tuchtzaak is veranderd. Ik consulteer vaker collega's, verwijst lastige klanten eerder door, ben veel defensiever geworden, ben geneigd om lastige patiënten eerder hun zin te geven en ben gestopt met kinderorthopedie. (...) Met pijn in het hart ... dat wel. ■

SYMPOSIUM EN BOEK

Ivo Buchholz is een van de sprekers op het symposium 'Verslagen door het tuchtrecht' dat 12 december in de Rode Hoed te Amsterdam wordt gehouden. Ervaringsdeskundigen, leden van tuchtcolleges en anderen gaan met elkaar in gesprek om een manifest op te stellen met aanbevelingen om het tuchtrecht te verbeteren. (lemion.nl/verslagen) Deelnemers aan het symposium ontvangen het boek *Verslagen door het tuchtrecht* van psycholoog

Martin Appelo. Hij sprak daarvoor met acht zorgverleners, onder wie vijf artsen, die voor de tuchtrechter moesten verschijnen. Appelo schrijft ook openhartig over de twee tuchtzaken die hij zelf meemaakte. Het boek verschijnt 15 oktober bij Boom Uitgevers.

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.

PRAKTIJKPERIKEL

DRIE DAGEN

Voor de derde keer die week reed ik visite bij haar: 92 jaar en nog steeds zelfstandig wonend in een flat, samen met haar echtgenoot. Geen frequente zorgvragers, altijd vriendelijk.

Het was in haar rug geschoten en de pijn was vreselijk. Ze kon niet op of neer. Acute lumbago of een osteoporotische wervelfractuur. Strakke schema's aan pijnmedicatie en inzet van maximale thuiszorg en mantelzorg gaven geen verbetering. Wat de situatie compliceerde was het feit dat haar echtgenoot de week daarvoor in het ziekenhuis was opgenomen met *decompensatio cordis*. Ze vertelde dat het slecht met hem ging. Hij had er een longontsteking bovenop gekregen en besloten was om de behandelingen te stoppen. Naar verwachting zou hij snel komen te overlijden. Hij kon niet meer terug naar huis.

Ze waren 67 jaar getrouwd. Haar man daar, zij hier en ze kon er met geen mogelijkheid naartoe. De paniek straalde uit haar ogen. Haar verdriet was zo invoelbaar.

Ik kon hier maar één oplossing voor bedenken: haar in hetzelfde ziekenhuis opnemen, bij haar man. De dienstdoende internist dacht er heel anders over: bizar idee, geen goede opname-indicatie, beddentekort, pijnteam... we waren snel uitgepraat. Een telefoontje naar de geriater veranderde de zaak: 'Ach, wat een verhaal, even denken collega, kunnen we hier een medische indicatie van maken? Volgens mij wel, namelijk vermoeden van een wervelinzakking. Stuur haar maar snel per ambulance.'

Op de cardiologieafdeling werd een tweepersoonskamer vrijgemaakt. Het nachtkastje werd tussen de twee bedden uit gehaald en drie dagen hebben ze daar naast elkaar gelegen. Met zijn hand in haar hand is hij rustig overleden.

De geriater belde me met het verslag van deze drie bijzondere dagen. Kort daarna is patiënte ontslagen. Ze had geen wervelfractuur en de pijn was met het morfineschema enigszins te dragen. Haar verdriet was groot, evenals haar dankbaarheid voor deze opname.

En mijn dankbaarheid tegenover de geriater is groot. Zo heeft samenwerken tussen de eerste en tweede lijn voor mij meerwaarde. Hier doe ik het voor. Dit maakt mijn prachtige vak betekenisvol.

Heeft u ook een perikel?

Stuur uw verhaal naar redactie@medischcontact.nl